

ZAPISNIK

1. seja Sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije, ki je bila v sredo, dne 11. septembra 2019, ob 15.00 uri v prostorih Vlade RS, Ljubljana, Gregorčičeva 27, velika seja dvorana.

Prisotni:

Predsednica: dr. Andreja Gomboc in **člani SZT:** dr. Jernej Pikalo, ddr. Boris Turk, dr. Andreja Kutnar, dr. Helena Motoh, dr. Iztok Šori, dr. Matjaž Krajnc, dr. Ema Žagar, Marko Lotrič, Dr. Tina Tomažič, dr. Danilo Zavrtanik in dr. Tadej Bajd.

Odsotni člani SZT: dr. Vanja Kokol, Borut Čeh, dr. Mark Pleško, Tibor Šimonka, dr. Boštjan Nedoh, dr. Igor Papič, dr. Zdravko Kačič, dr. Dragan Marušič, Zdravko Počivalšek, Boštjan Gorjup in Andrej Bertoncelej.

Drugi prisotni: mag. Alojz Stana, dr. Jernej Štromajer, dr. Tomaž Boh, Andrej Ograjenšek, dr. Primož Simončič, dr. Matjaž Kuntner, dr. Damjan Kavaš, dr. Leon Žlajpah, dr. Miloš Bavec, dr. Tanja Prešeren, dr. Matjaž Godec, dr. Damijan Guštin, dr. Gregor Anderluh, dr. Andrej Simončič, dr. Igor Bizjak, dr. Sonja Novak Lukanovič, dr. Aleš Žnidarič, dr. Oto Luthar, dr. Urban Bren, dr. Klavdija Kutnar, dr. Stane Pejovnik, Urška Zupin, Irena Lemut Čeh, dr. Lidija Tičar Padar, dr. Peter Wostner, Martina Knavs, dr. Stojan Sorčan, Katja Križnar in Klemen Mesarec.

Uvodoma je bilo ugotovljeno, da je seja sklepčna.

Člane Sveta za znanost in tehnologijo je uvodoma pozdravila predsednica Sveta SZT dr. Andreja Gomboc in predala besedo ministru dr. Jerneju Pikalo.

Minister, dr. Jernej Pikalo je na začetku omenil, da mineva že več kot leto dni, odkar je bila zadnja seja SZT. Razlog za to, zakaj je 1. seja sveta v novi sestavi šele sedaj, je bil v tem, da na prvem pozivu za predloge članov nismo dobili zadostno število prijav zato smo morali poziv ponoviti.

Poudaril je, da je SZT vladno posvetovalno telo, MIZŠ pa nudi sekretariat. Področje znanosti in tehnologije je horizontalna tema vlade in je ključnega pomena za gospodarski in družbeni razvoj Slovenije.

Ad 1.

Potrditev dnevnega reda in Poslovnika SZT.

Sprejet je bil dnevni red seje kot sledi:

1. Potrditev dnevnega reda in Poslovnika o delu SZT
Poročevalka: prof. dr. Andreja Gomboc
Gradivo: Poslovník o delu SZT
2. Imenovanje podpredsednika SZT
3. Poročilo RISS 2015-2017
Poročevalec: dr. Tomaž Boh, MIZŠ
Gradivo: MIZŠ
4. Informacija o izvajanju Slovenske strategije pametne specializacije za obdobje 2016–2018
Poročevalec: dr. Peter Wostner
Gradivo: SVRK
5. Programi dela JRZ za obdobje od 2019 do 2023
Poročevalci: Predstavniki javnih raziskovalnih zavodov
Gradivo: Programi dela JRZ 2019-2023
6. Razno

V nadaljevanju te točke je predsednica SZT, dr. Andreja Gomboc seznanila člane sveta z dvema predlaganima spremembama Poslovnika o delu SZT. Člani so se s spremembama strinjali.

Dr. Andreja Kutnar je predlagala, da naj se v Poslovník doda, na kakšen način lahko člani sveta predlagajo tematike, ki bi se na seji obravnavale. Poleg tega v Poslovníku ni opredeljeno glede pooblastitve nekoga za udeležbo na seji ter kdaj se zapisnik objavi na spletni strani. Glede Komisije za spremljanje kakovosti programa dela JRO ni opredeljeno v Poslovníku na kakšen način se nominira in opredeli. Predlagala je še, da bi zraven gradiva posredovali še predloge sklepov, ki naj bi se obravnavali na seji.

Zaključek: Poslovník o delu SZT se bo dopolnil s predlaganimi spremembami in posredoval v potrditev članom na naslednji seji.

Ad 2.

Imenovanje podpredsednika SZT.

Dr. Andreja Gomboc je predlagala za podpredsednika SZT dr. Marka Pleška, ki se strinja s predlogom.

Sklep 2/1: člani sveta SZT so potrdili dr. Marka Pleška za podpredsednika Sveta za znanost in tehnologijo RS.

Ad 3.

Poročilo RISS 2015-2017.

Dr. Tomaž Boh je predstavil Poročilo RISS 2015-2017. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je opravilo analizo Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in predstavilo ključne ugotovitve na javni predstavitvi mnenj v DZ. Poročilo RISS je bilo medresorsko usklajeno (SVRK, MGRT) in posredovano na Vlado RS. Vlada RS je 4.7.2019 s sklepom sprejela Poročilo RISS 2015-2017. V letu 2020 se izteka omenjena strategija zato bo potrebno že v letošnjem letu začeti s pripravo nove strategije, kjer bo tudi Svet za znanost in tehnologijo imel pomembno vlogo. Delovna skupina SZT-ja bo morala pripraviti izhodišča na podlagi katerih bo MIZŠ pripravilo dokument in ga potem posredovalo v obravnavo Svetu za znanost in tehnologijo.

Dr. Danilo Zavrtanik je povedal, da je velik problem pri doseganju rokov za izvedbo ukrepov kot tudi sama realizacija ukrepov. Poudaril je, da bo pri pripravi nove strategije potrebno upoštevati tudi samo njeno izvajanje. Veliko strategij je bilo že narejenih na različnih področjih, ki se pa potem niso izvajale.

Dr. Boris Turk je omenil, da primanjkuje sredstev za raziskave in razvoj in da se je Vlada RS zavezala za povečanje financiranja na 1% BDP. Poudaril je, da mladi kadri odhajajo v tujino, raziskovalna infrastruktura je zastarela ter, da bi morali čimprej sprejeti Zakon o visokem šolstvu in Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti.

Minister dr. Jernej Pikalo je odgovoril, da je 207M EUR nacionalnih sredstev in 268M EUR, skupaj z Evropskimi sredstvi, res premalo za znanost ampak vseeno prihaja do zelo velikih problemov pri črpanju Evropskih sredstev. Zatorej se poraja vprašanje, zakaj npr. še tista sredstva, ki so na voljo, niso v celoti izkoriščena.

Kar zadeva Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti je minister povedal, da trenutno poteka usklajevanje znotraj resorjev ministrstev. Temu sledi še delovna skupina za zakon, kjer se bodo predstavile morebitne spremembe zakona iz usklajevanj med ministrstvi. Glede Zakona o visokem šolstvu je povedal, da dokument ostaja na delovni ravni in še ni bil posredovan v medresorsko usklajevanje. Pričakuje se, da bi do konca leta lahko dokument posredovali v širšo razpravo in potem na Vlado RS.

Zaključek: člani SZT so se seznanili s predstavitvijo Poročila RISS 2015-2017.

Ad 4.

Informacija o izvajanju Slovenske strategije pametne specializacije za obdobje 2016–2018.

Dr. Peter Wostner je predstavil Informacijo o izvajanju Slovenske strategije pametne specializacije za obdobje 2016–2018, ki jo je Vlada RS potrdila 29.8.2019. Predstavil je kaj je bilo doseženo in kaj je glavna dodana vrednost pametne specializacije. Najprej je izpostavil opredelitev nacionalnih strateških razvojnih prioritet, ki jih RS še ni imela, vsaj ne, ko gre za razvojno politiko kot celoto. Te so bile opredeljene ne od zgoraj navzdol, ampak v tesnem dialogu z deležniki, še posebej strateško razvojno inovacijskimi partnerstvi, ki združujejo praktično vse institucije znanja in preko 600 podjetij ter pokrivajo celoten razvojno inovacijski cikel. Gre za nov model razvojnega sodelovanja, ki je skupaj s celotno S4 na ravni EU že priznan kot primer dobre prakse.

Skladno z opredeljenimi prioritetami je bil opredeljen njim prilagojen sveženj ukrepov, katerim je bilo v dosedanjem obdobju dodeljenih €983 milijonov, od katerih pa je bilo izplačanih 21,5% - kar pomeni, da lahko pretežni del učinka pričakujemo šele v naslednjih letih. Ob tem je dr. Peter Wostner posebej opozoril na problem, da so sredstva kohezijske politike, razen nekaj izjem (npr. na področju raziskovalne opreme) že dodeljena in da brez mobilizacije sredstev integralnega proračuna v naslednjih dveh do treh letih Slovenija ne bo mogla voditi aktivne raziskovalno-inovacijske politike, kar bi bilo z razvojnega vidika popolnoma nesprejemljivo.

Dr. Urban Bren je izpostavil problem internacionalizacije, ki je povezan z uporabo slovenščine. Na višjih stopnjah izobraževanja bi morali omogočiti poučevanja v tujem jeziku, brez da bi bilo potrebno imeti enak program še v slovenskem jeziku. Omenil je, da ima država Hrvaška programe/razpise, kako odlične mlade znanstvenike, ki so odšli delat v tujino, privabiti nazaj v matično državo. Pri nas takih programov ni zaslediti. Dr. Urban Bren vidi problem tudi v pomanjkanju odličnih kadrov. Manjka nam sistematična politika štipendiranja. Z davčno politiko bi morali spodbujati štipendiranje podjetij našim študentom ali študentom, ki jih preko programov internacionalizacije pridobimo v Republiko Slovenijo. Povedal je tudi, da smo v Sloveniji imeli veliko dobrih instrumentov, kot npr: Raziskovalci na začetku kariere 2.0, 2.0., Mladi raziskovalci iz gospodarstva, vendar je praksa pri nas žal takšna, da vzpostavimo inštrument in še preden ga dodobra evalviramo, ga zapustimo.

Minister dr. Jernej Pikalo se strinja s predhodnikom dr. Urbanom Brenom glede problema internacionalizacije. Strinja se tudi glede privabljanja odličnih kadrov nazaj v Slovenijo s pomočjo davčnih spodbud.

Dr. Boris Turk je povedal, da v Sloveniji nimamo urejene zaščite intelektualne lastnine. V tujini imajo vzpostavljene tako imenovane pisarne za prenos tehnologij, ki pomagajo pri zaščiti intelektualne lastnine in tudi samem trženju. Na IJS obstaja ena taka pisarna, vendar ne more pokrivati vsa področja, ker primanjkuje ekspertov za določena področja. Prav tako v Sloveniji nimamo financiranja trga rizičnega kapitala. Država bi morala vzpodbujati inovativnost in tu bi morala biti vključena tako MIZŠ kot tudi MGRT.

Dr. Gregor Anderluh je zastavil vprašanje ali so bile po padcu Slovenije na lestvici inovativnosti narejene kakršnekoli analize in zakaj je do tega prišlo.

Dr. Peter Wostner je odgovoril, da temu, po preliminarni analizi, botruje med drugim, da so podatki, na katerih temelji indeks, večinoma iz leta 2016/2017 in da je takratno stanje tudi posledica odsotnosti aktivne razvojne politike, ki pa je tudi po tem obdobju, primerjalno na druge države, prešibko financirana, zato bo brez radikalnejših sprememb težko pričakovati bistvena izboljšanja tudi v prihodnje.

Minister dr. Jernej Pikalo je komentiral, da imamo v Sloveniji pet pisarn za prenos znanja vendar je problem v tem, da se sredstev, ki so na voljo, ne porabi. Vključeni so vsi inštituti in vse univerze, realizacija porabljenih sredstev pa je približno 10%.

Dr. Andreja Kutnar je postavila vprašanje, glede na to, da se je že kar nekaj projektov zaključilo, koliko inovacij, patentov ali publikacij je rezultiralo iz teh projektov.

Dr. Tomaž Boh je odgovoril, da je bila, za javni razpis »Spodbujanje izvajanja raziskovalno-razvojnih programov (TRL 3-6)« pomladi letos, izvedena mednarodna

evalvacija oziroma ocena vseh rezultatov ter, da bodo vsa poročila za vse projekte v kratkem objavljena na spletni strani.

Dr. Aleš Ugovšek je komentiral, da je Slovenija padla na lestvici inovativnosti zaradi izdatkov tveganega kapitala v inovacije. Poudaril je tudi, da bi se morala povečati stopnja sofinanciranja TRL 6-9, ker do TRL 6 ima Slovenija zelo dobre rezultate od tu dalje pa nastane velik problem. Na stopnji TRL 6-9 podjetja sredstva težko počrpajo ampak, ker je prenizka stopnja sofinanciranja, podjetja ne morejo zaposliti novih kadrov, da bi lahko zrealizirala obstoječe projekte.

Marko Lotrič se strinja z mnenjem predhodnika. Dodal je še, da če podjetje še nima razvejane svetovne prodajne mreže potem lahko s svojimi sredstvi razvija samo eno do dve jezično različni državi, odvisno od produkta oziroma storitve.

Dr. Ema Žagar je opozorila na problem pri prenosu inovacij iz laboratorija v proizvodnjo ter da ni dovolj kapacitet, da bi lahko iz laboratorijskih količin prišli na pilotne.

Zaključek: člani SZT so se seznanili s predstavitvijo Informacije o izvajanju Slovenske strategije pametne specializacije za obdobje 2016–2018.

Ad 5.

Programi dela JRZ za obdobje od 2019 do 2023.

Predstavniki posameznih JRZ, in sicer: ZRC-SAZU, Zavod za Gradbeništvo, Inštitut za narodnostna vprašanja, Urbanistični inštitut, Kmetijski inštitut, Kemijski inštitut, Inštitut za novejšo zgodovino, Inštitut za kovinske materiale in tehnologije, Inštitut za hidravlične raziskave, Geološki zavod, Inštitut »Jožef Štefan«, Inštitut za ekonomska raziskovanja, Nacionalni inštitut za biologijo, Gozdarski inštitut, so predstavili posamezne programe dela in nekateri izmed njih opozorili na določene težave s katerimi se soočajo pri svojem delu.

Pedagoški inštitut je opravičil odsotnost, program dela ZRS-KP pa je bil predstavljen na zadnji seji SZT.

Dr. Miloš Bavec iz Geološkega inštituta Slovenije je omenil težave glede razvijanja kadrov. Povedal je, da primanjkuje vrhunskega kadra ter da ga je težko dobiti in potem tudi zadržati.

Dr. Primož Simončič iz Gozdarskega inštituta Slovenije je opozoril na podnebne spremembe, ki zelo vplivajo na gozdarstvo in tudi same gozdno lesne verige. Letos so se prvič v Sloveniji zmanjšale lesne zaloge v gozdovih. Izpostavil je tudi Pravilnik o napredovanjih raziskovalcev (ARRS), ki določa, da morajo raziskovalci imeti mentorja, ki je po izobrazbi doktor vendar sam inštitut skoraj nima zaposlenih s to izobrazbo zato se vedno znova opozarja Znanstveni svet ARRS, na to izjemo. Prav tako strokovnjaki odhajajo iz iznanstvenega področja v strokovno področje kar zmanjšuje znanstveno odličnost.

Dr. Andrej Simončič je kot največji problem izpostavil, da Kmetijski inštitut deluje na zelo veliko področjih zato včasih traja tudi do 10 let, da raziskovalci dobijo projekt na razpisih ARRS, kar ob majhnem deležu stabilnega financiranja predstavlja zelo velik problem.

Dr. Tanja Prešeren iz Inštituta za hidravlične raziskave je izpostavila, da bi si želeli večji delež javnega financiranja in s tem večjo stabilnost na trgu.

Dr. Matjaž Godec iz Inštituta za kovinske materiale in tehnologijo je povedal, da inštitut deluje v neustreznih prostorih. Streha je v razpadajočem stanju in tudi notranji prostori niso ustrezni in apelira na MIZŠ, da poskuša rešiti ta prostorski problem.

Dr. Gregor Anderluh iz Kemijskega inštituta je omenil, da je za inštitut zelo pomemben projekt KTT s pomočjo katerega se je vzpostavila pisarna za prenos znanja v gospodarstvo. Izpostavil je tudi drastičen padec financiranja mladih raziskovalcev, ki so ga žal morali nadomestiti z drugimi viri financiranja.

Zaključek: člani SZT so se seznanili s predstavitvijo Programov dela JRZ za obdobje od 2019 do 2023.

Ad 6

Razno.

Pod točko razno je Dr. Oto Luthar predlagal, da SZT posreduje Vladi RS predlog, da naj spoštuje koalicijsko zavezo in da do konca tega mandata poskuša dvigniti financiranje raziskovalne dejavnosti do 1% BDP.

Zapisal:
Andrej Ograjenšek
Tajnik SZT

Dr. Andreja Gomboc
Predsednica SZT

Ljubljana, dne 2.10.2019